

Feltrapport 2020

Ederfuglemonitorering ved Nuuk

Indhold

Bedes citeret: Rasmussen L.M. 2020. Ederfuglemonitoring ved Nuuk - feltrapport 2020
Pinngortitaleriffik, Grønlands Naturinstitut.

Alle fotos: Lars Maltha Rasmussen

Resumé	3
Baggrund	4
Deltagere i feltarbejdet	5
Logbog over feltarbejdet i 2020	5
Vejret	6
Vurdering af feltarbejdet	8
Rettelser til kortmaterialet	9
Resultat af optællingen	10
Ændringer i antallet af ynglende ederfugle	11
Område 64212 Umiassuit Inaat	11
Område 64006 Satsissunnguit	13
Område 64005 Qaqortorsuannguit	16
Område 63042 Ravnøerne NE	17
Område 63043 Ravnøerne N	18
Område 63200 Akilia	19
Område 63211 Qilanagaassuit	20
Område 63007 Qimmit	21
Område 63215 Inussuup-passuit	23
Område 64030 Cookøerne	24
Andre ynglefugle	26
Konklusion og anbefalinger	29
Referencer	31

Resumé

Et program til langtidsovervågning af ynglende ederfugle ved Nuuk blev igangsat i 2015. En årlig overvågning af ederfuglene er nu foretaget i 6 sammenhængende ynglesæsoner fra 2015-2020. I overvågningsprogrammet indgår optællinger af op mod halvdelen af ynglebestanden af ederfugle i området fra Fiskefjord i nord til Paamiut i syd. For en del af lokaliteterne i overvågningsprogrammet er der også data fra årene 2009-11, dvs. der foreligger data fra en række lokaliteter fra en 10-årig periode. Pga. af den positive udvikling i antallet af ederfugle i Nordvestgrønland, der især skyldes en forkortelse af jagtperioden fra 2001, var det forventet at ederfuglebestanden i Sydvestgrønland ville udvise en tilsvarende udvikling. Det har derimod vist sig, ikke at være tilfældet. Optællingerne tyder i bedste fald på at antallet af ynglende ederfugle været stabil, men hvis man inddrager data fra 2009-2011, der hvor de er til rådighed, tyder det mest på en reel tilbagegang i antallet af ynglende ederfugle.

På nogle lokaliteter kan den observerede nedgang forklares med tilstedeværelsen af ræve. Antallet af ræve i kystområderne har formentlig generelt været i fremgang i en lang periode, idet tidligere tiders fangst af ræve er ophørt. Men også ederfuglekolonier, hvor der ikke har været ræve, er mange steder gået tilbage i antal. Det er uvist hvorfor udviklingen omkring Nuuk tilsyneladende er markant anderledes end i Nordvestgrønland, men bifangst af ederfugle i stenbidergarn kan være en del af forklaringen.

Rapporten giver anbefalinger til den fortsatte overvågning af ederfugle og til supplerende undersøgelser som kan være med til at belyse udviklingen.

Figur 1: Tre ederfugleæg i en dunrede.

Baggrund

Formålet med en løbende overvågning af ynglende ederfugle i Sydvestgrønland er, at danne grundlag for Grønlands Naturinstituts rådgivning om ederfugle. En ændring af fuglebekendtgørelsen pr. 1. januar 2002 betød en væsentlig indskrænkning af jagttiden på ederfugle. Dette medvirkede til en betydelig stigning i antallet af ynglende ederfugle i Nordvestgrønland, dokumenteret for Upernavik-området (Merkel 2010). Kendskabet til antallet af ynglende ederfugle i Sydvestgrønland var frem til 2009 ikke så deltaljeret, at man kunne vurdere, om der her skete en tilsvarende positiv udvikling i antallet af ynglende ederfugle.

Naturinstituttets optællinger i 2009-2011 (Rasmussen 2011) viste, at der ynglede væsentligt flere ederfugle i dele af Sydvestgrønland, end hidtidige registreringer havde vist. Da mange lokaliteter i Sydvestgrønland har et stort potentiale som yngleområde for ederfugle, var der et ønske om at igangsætte en løbende overvågning med årlige optællinger af ederfugle, som kunne danne grundlag for, at vurdere hvordan bestanden af ederfugle i Sydvestgrønland udvikler sig. En sådan overvågning belyser årlige variationer i antallet af ynglefugle, hvilket er af betydning for at vurdere resultatet af større optællinger og ændrede bestemmelser i fugleforvaltningen. Naturinstituttet udarbejdede et forslag til overvågning af 9 lokaliteter, hvor der tilsammen ynglede mere end 2000 par ederfugle i 2015, som var det første år for den årlige overvågning (Rasmussen 2015).

Overvågningen af ederfugle blev igangsat i 2014 af biolog Lars Maltha Rasmussen for Naturinstituttet, men meget dårligt vejr i sidste halvdel af juni betød, at de fleste lokaliteter ikke kunne besøges. I 2015 blev alle de anbefalede lokaliteter besøgt. Overvågningen af lokaliteterne er frem til og med ynglesæsonen i 2020 fortsat med årlige optællinger i næsten alle delområder og omfatter nu 6 ynglesæsoner. Optællingerne er i de mellemliggende år udført af lokale fiskere, og i sæsonen 2020 har Lars Maltha Rasmussen atter deltaget i optællingerne. Denne rapport beskriver resultatet af registreringerne i 2020 og sammenholder disse med resultaterne af de første 6 års optællinger og giver anbefalinger til den fortsatte overvågning af ederfuglene.

Figur 2. Optælling på Ravneøerne sydvest for Nuuk.

Deltagere i feltarbejdet

På samtlige tællinger i 2020 deltog Johannes Heilmann, Jonas Reimer og Jokum Josefsen.

Jeg havde pga. karantæneperioden ikke mulighed for at komme på Naturinstituttet for at printe materiale før d. 22. Vi mødtes derfor mandag d. 22. juni på Naturinstituttet, hvor vi aftalte feltarbejdets forløb og jeg fik aftalt at Johannes kunne få et forskud udbetalt.

Johannes er den hovedansvarlige og bådejer. Alle dage hentede han os i sin bil, og bragte os hjem igen efter endt feltarbejde. Han sørgede for at båden var klar og tankede den op. Alle udbetalinger fra GN gik til Johannes, der sørgede for en løbende udbetaling til de to medhjælpere. Johannes mødte op hver dag et par minutter i aftalt tid ved Naturinstituttet. Da Johannes blev opereret i prostata den 18. juni, måtte han tage den med ro. Til trods for operationen var han med på hele feltarbejdet, og blev i båden. Det havde den fordel, at vi ikke brugte tid på fortøjning, og ofte kunne komme tilbage i båden i den anden ende af en ø efter en landing, og sparede på den måde lidt tid i felten.

Johannes har deltaget i optællingerne i alle år siden 2014, og Jonas i alle tællinger siden 2015. Jokum har ikke tidligere været med på ederfugletællinger. Han har været Johannes' medhjælp til fiskeri i 9 måneder, og bor i hjemløsteltbyen på havnen. Johannes og Jonas taler og skriver dansk, mens Jokum er grønlandsktalende. Jonas tog sig godt af Jokum, og sørgede med stor entusiasme for at forklare Jokum om procedurerne. Alle tre fik en notesbog, som de løbene noterede observationerne i.

Logbog over feltarbejdet i 2020

Feltarbejdet påbegyndtes 23 juni og afsluttedes 3. juli. Feltarbejdet i 2019 påbegyndtes 10 dage tidligere end i 2020. Feltarbejdet blev udført på i alt 8 sejladsdage. Der blev sejlet i alt 747 km og anvendt 66 timer i felten. Dertil kommer ca. 1 times samlet daglig transport i Nuuk. Det giver en gennemsnitlig arbejdsdag på 9½ time inklusive transport. Den længste dag var d. 28. juni, hvor et problem med motorstop betød, at vi kom hjem meget sent.

Tabel 1. Oversigt over feltarbejdet.

Dag	Dato	Afgang Nuuk	Ankomst	Afgang	Ankomst Nuuk	Lok. Nr	Lok. Navn 1	Distance km	Samlet tid	Timer	Min
1	23.06.2020	08:04	09:00			63042	Ravneøerne NE				
1	23.06.2020			14:25	15:31	63043	Ravneøerne E	56	07:27	7	27
2	24.06.2020	08:20	09:23	17:05	18:31	64212	Umiaarsuit Inaat	101	10:11	10	11
3	25.06.2020	07:57	08:55	14:05	15:49	64006	Satsissunguit	68	07:52	7	52
4	26.06.2020	08:37	09:40			64006	Satsissunguit				
4	26.06.2020			16:52	16:50	64005	Qaqortorsannguit	73	08:13	8	13
5	27.06.2020	08:55	09:35	11:40		63200	Akilia				
5	27.06.2020			14:36	15:35	63211	Qilangaassuit	74	06:40	6	40
6	28.06.2020	08:14	10:20	12:12		63007	Qimmit				
6	28.06.2020			18:47	21:53	63215	Inussuppassuit	155	13:39	13	39
7	02.07.2020	09:17	11:30	13:45	17:23	63215	Inussuppassuit	154	08:06	8	6
8	03.07.2020	09:08	10:40	12:30	13:54	64030	Cookøerne	66	04:46	3	46
	Sum							747		62	234

Vi brugte god tid den første dag til at sørge for at alle typer af reder blev noteret korrekt. Hver gang vi kom til en ø blev tidspunkt noteret og koordinaterne nedskrevet i formatet grader, decimalminutter (eks. 64:54:755N; 51:32:833W). De medbragte GPS var tændt fra start til slut, på nær d. 27. da den ene kun var

tændt mens vi var på lokaliteterne. Sporene fra begge GPS er løbende dagligt uploaded. Det viser sig, at hukommelsen på disse GPS ikke rækker til at optage et spor for hele periodens feltarbejde. Det er vigtigt at være opmærksom på ved næste års feltarbejde. Det betyder, at GPS-ens spor skal backes up efter de første 4 dages feltarbejde, for at man kan være sikker på at alt bliver gemt. GPS-sporene er en meget vigtig kilde til at undgå fejlregistreringer. Derfor er det vigtigt at tidspunktet for hvert besøg skrives ned. Det gør det muligt efterfølgende at referere observationer til en meget nøjagtig geografisk position. Det gør det muligt at rette evt. fejl i de noterede positioner.

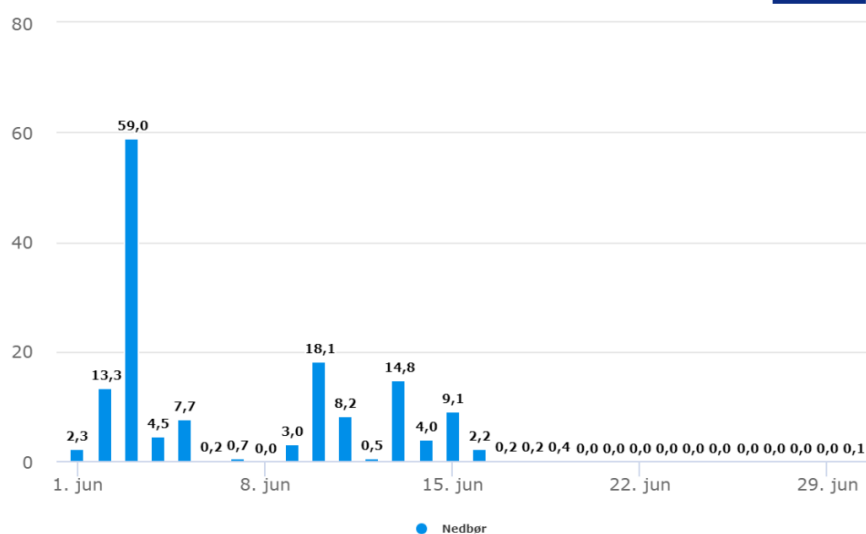
Vejret

Efter en periode i første halvdel af juni med megen blæst og regn, betød et vejrskifte fra d. 17. juni at vejret blev mere stabilt, og med ret svage vinde. Selvom det i Nuuk var solskin stort set dagligt i perioden herefter og indtil d. 29. juni, var forholdene ude på øerne noget anderledes. Bortset fra den første feltdag d. 23. juni hvor der var sol og god sigt, så var der dis og tåge på yderkysten i størstedelen af perioden.

Den 28. fik vi motorstop. En fejl betød at batteriet blev fladt så vi ikke kunne starte motoren. Det skete da vi var længst væk fra Nuuk ved Inussup-Passuit ca. 70 km syd for Nuuk. Vi måtte tilkalde hjælp. I ventetiden blæste det op, og vi havde en ret hård tur hjem på godt 3 timer i modvind og krappe bølger. De næste tre dage var det blæsende og først d. 2. juli kom vi atter afsted. Det var da planen at færdiggøre Inussup-Passuit, og derefter nå op til Alanngorlia, for at optælle et par store ederfuglekolonier der. Da det imidlertid atter blæste op om eftermiddagen, besluttede vi at tage hjemover, og det blev atter en hård tur på næsten 3 timer hjem. Hele dagen d. 2. juli var der tæt tåge, hvorfor det heller ikke gav mening at besøge polarlomvie-kolonien på vej hjem.

D. 3. juli var det stille vejr og vi tog derfor ud til Cookøerne (omr. 64030) for at optælle nogle få store kolonier der. Det var dog fortsat meget tåget.

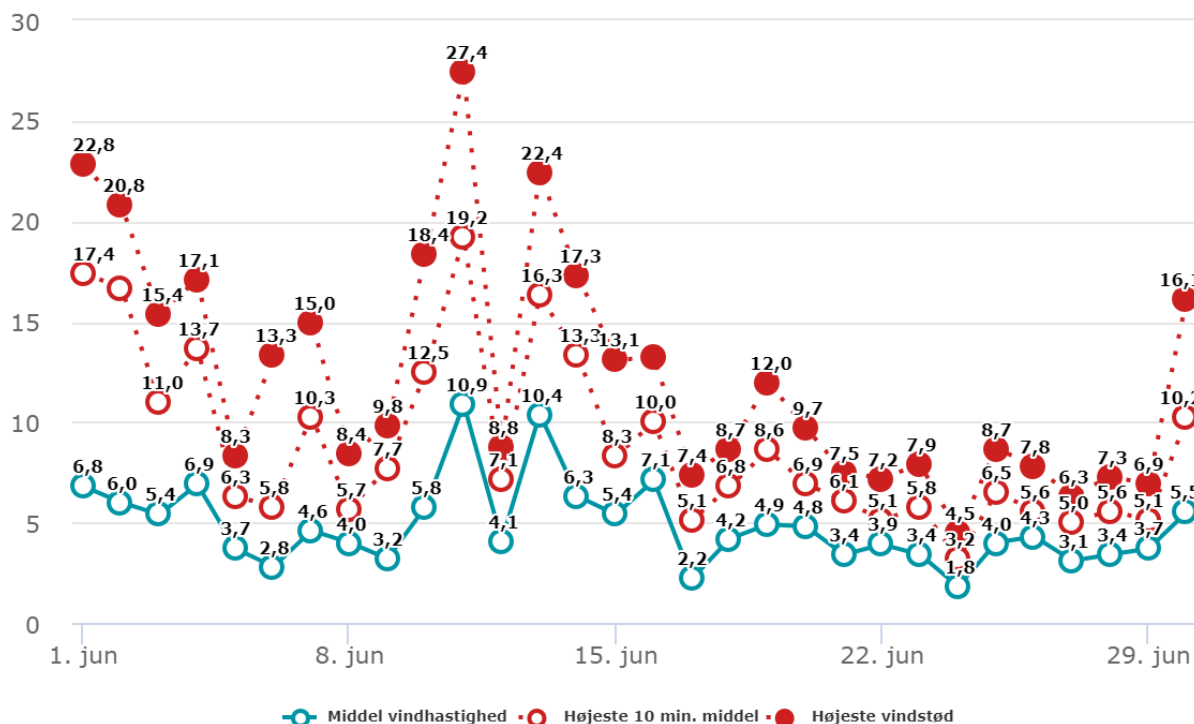
Nuuk juni 2020 Nedbør (mm)

4/7/2020 13:11

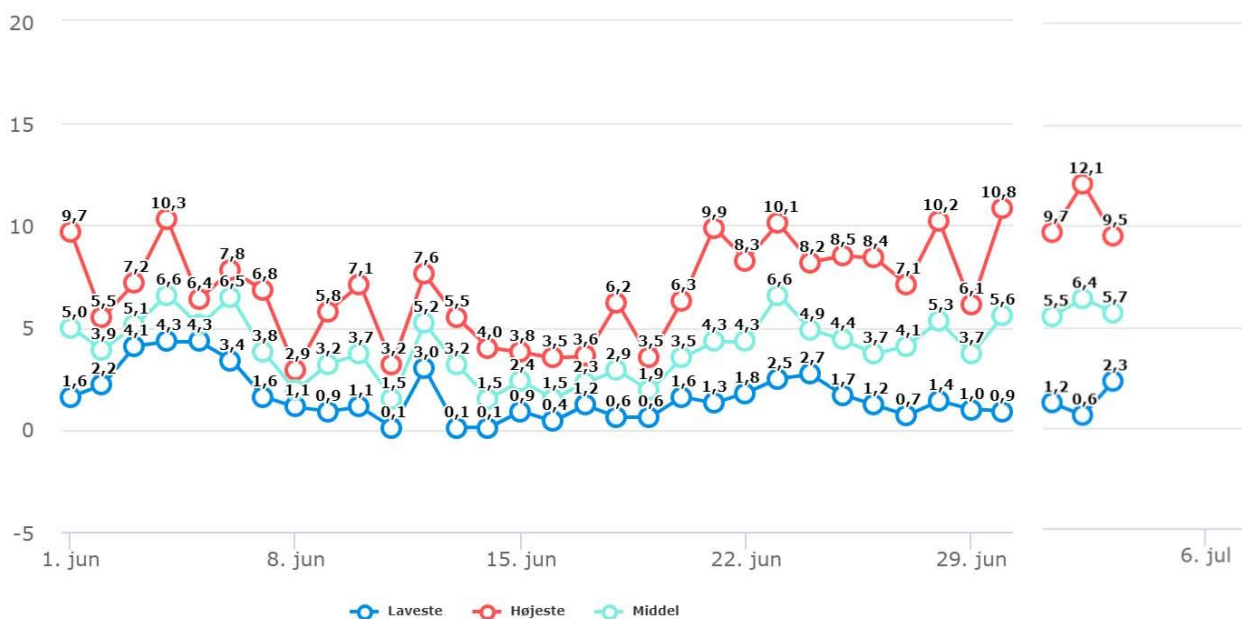
Figur 3. Nedbør i Nuuk, juni 2020. Det holdt stort set tørt hele perioden, dog med lidt finregn 25.6.

Nuuk juni 2020 Vind (m/s)

4/7/2020 13:11

Figur 4. Vinden i Nuuk juni og starten af juli 2020. Det var forholdsvis stille vejr fra feltarbejdets start, på nær d. 29.6.-2.7, hvor det blæste.

Figur 5. Temperaturen i Nuuk juni og starten af juli 2020. Selvom temperaturen steg i Nuuk fra d. 20. juni, så var temperaturen 4-6 grader lavere på øerne, hvilket skyldtes at lav tåge og skyer vest for Nuuk forhindrede solen i at komme frem.

Vurdering af feltarbejdet

Feltarbejdet blev i store træk gennemført, som foreslået i feltrapporten fra 2015. De enkelte hovedområder blev dækket samme dag og mindre områder blev slået sammen så transporten blev minimeret. Det nordligste område Umiarssuit Inaat (64212) blev dækket på en enkelt meget lang dag. En kraftigere motor og godt vejr, betød at vi kortede lidt af transporttiden af i forhold til 2015. Satsissunguit (64006) og det nærliggende Qaqortorsannguit (64005) blev optalt over to sammenhængende dage. Et motorstop d. 2. juli betød at vi ikke kunne færdiggøre det sydligste område samme dag.

Med hensyn til brugen af de udleverede GPS vurderer jeg, at det vil være tilstrækkeligt at de er tændt og optager et spor. Det er for krævende f.eks. at bede tællerne om f.eks. at lave waypoints for hver landgang.

Da der blev fundet meget få klækkede reder i de nordlige områder, og en del klækkede reder i de sydlige områder, bør tællinger til næste år tilrettelægges sådan, at man så vidt muligt starter registreringerne på de sydligste lokaliteter først. Det er klart at de 10 dages forskel på registreringerne vil betyde, at flere reder mod syd ville være klækket, da registreringerne lå sidst her. Men det skal bemærkes, at der i området ved Cookøerne, som blev besøgt til sidst, kun var en enkelt rede klækket, hvilket indikerer at klækningen trods alt sker nogle dage senere i den nordlige del af området. Derfor bør feltarbejdet fremover påbegyndes i de sydlige lokaliteter d. 17. juni og afsluttes nordpå til sidst. De seneste år har man gjort det omvendt.

Det blev taget nogle få fotos med drone, men generelt var vejret for blæsende eller tåget til at benytte dronen på alle de lokaliteter, hvor det kunne have været ønskeligt.

Figur 6: Oversigt over de 9 lokaliteter hvor der optælles ederfuglereder årligt.

Rettelser til kortmaterialet

Det kortmateriale som er blevet udleveret er fyldestgørende og de fungerer fint. Der skal dog foretages en rettelse af kortbilaget for Satsissunguit (64006) hvor ikke alle øerne er med på luftfotoet. F.eks. er delområde 011 en ganske stor ø. Det betød at der var fejl i nummereringen af øerne. Jeg vedlægger et opdateret kortbilag, der skal bruges fremover. Desuden skal det præciseres at 002 er to sammenhængende øer, der kan være adskilt ved højvande, begge tælles. Desuden skal de tre øer ved 006 alle tælles. Den sydlige aflange ø, som er adskilt fra de to andre, blev ikke optalt de foregående år, hvilken den burde.

Figur 7. Nyt tilrettet kort over område Satsissunguit (64006) med delområder.

I området Qimmit blev der optalt knapt hundrede reder af ederfugl på en ø 1,75 km fra den sydligste i øgruppen. Der har ved tidligere registreringer i 2009-2011 kun ynglet ganske enkelte ederfugle på denne ø. Det foreslås at den får delnummere _005 og fremover optælles sammen med de øvrige øer i 63007. Område 63043: Delområde 4 kan udgå. Der er ingen vegetation tilbage på holmen.

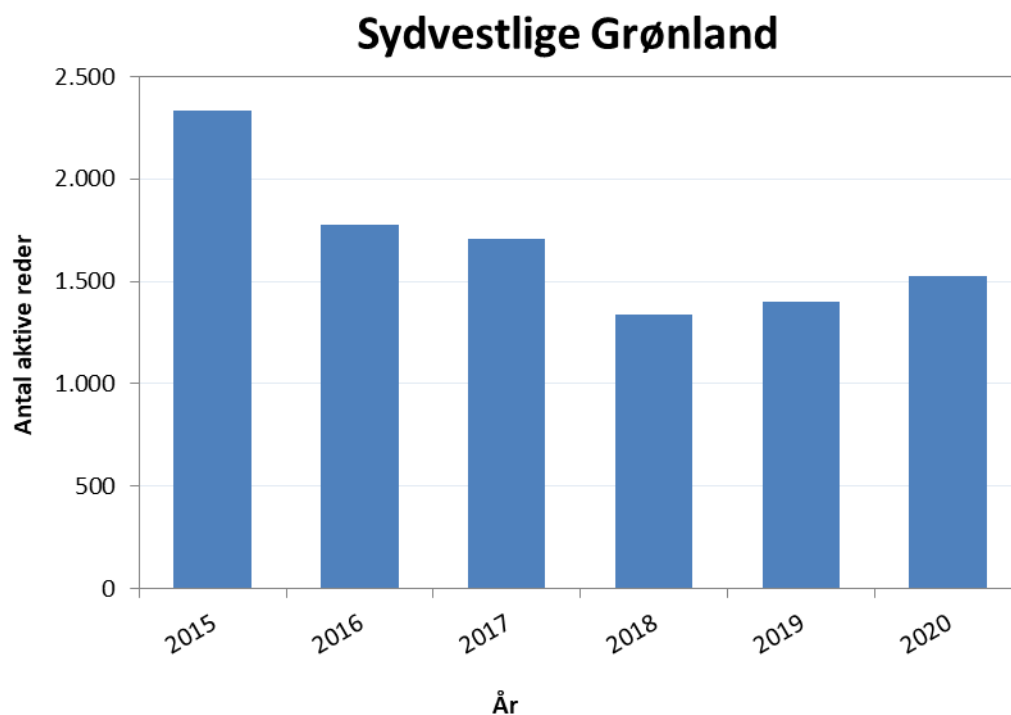
Figur 8. Nyt tilrettet kort over område Qimmit (63007) med delområder.

Resultat af optællingen

Der blev optalt 1680 aktive reder på de 90 øer der tilsammen udgør overvågningsområdet for ederfugle i Sydvestgrønland. Det er lidt flere end de to foregående år 2018-19, men færre end i 2016-17 og væsentligt færre end i 2015.

Tabel 2. Antallet af ynglende ederfugle i de enkelte delområder i perioden 2015-2020. Lokalteterne går fra syd mod nord fra venstre mod højre.

	63215	63007	63211	63200	63042	63043	64005	64006	64212	Sum
2015	303	341	53	75	61	118	72	938	375	2336
2016	214	347	49	25	68	118	28	598	332	1779
2017	187	346	44	5	74	141	34	530	348	1709
2018	86	207	35	9	33	137	50	518	260	1335
2019	207	291	29	6	45	92	38	491	200	1399
2020	193	370	50	2	32	192	68	333	283	1523
Gns 2015-20	198	317	43	20	52	133	48	568	300	1680

Figur 9. Udviklingen af antallet af aktive reder i de 9 delområder tilsammen.

Ændringer i antallet af ynglende ederfugle

I det følgende kommenterer jeg udviklingen inden for de enkelte områder med udgangspunkt i de observationer der er gjort i indeværende sæson.

Område 64212 Umiassuit Inaat

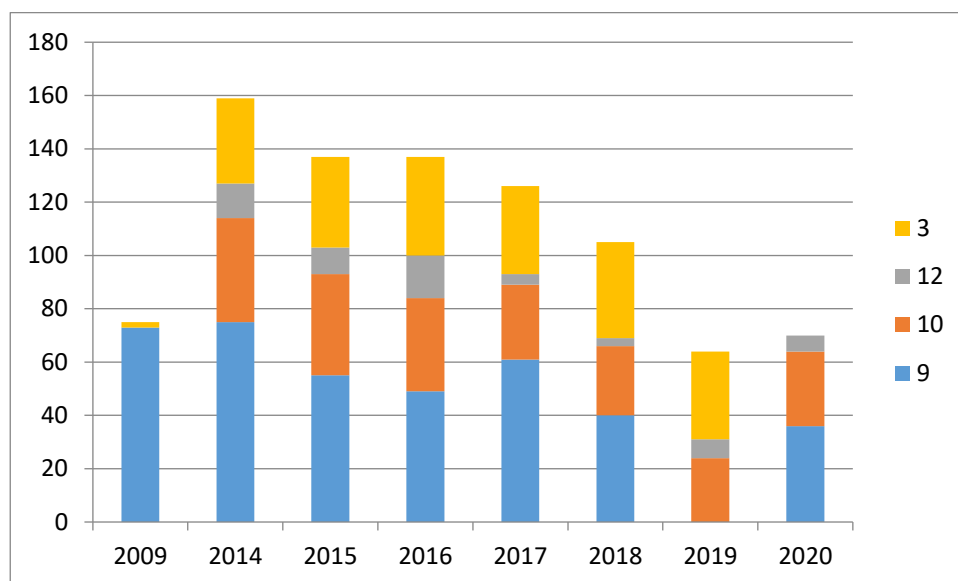
Maximum 2015: 347 aktive reder. 2020: 283

Området består af 22 delkolonier. Der var ingen tegn på prædation af ræv. Der var et meget højt antal reder med friske plantedele uden æg. Denne koloni havde dog også med 3,8 æg pr. dunrede det højeste gennemsnit af alle kolonier i 2020.

Der var ingen tegn på menneskelige forstyrrelser i form af indsamling af æg. Der blev set et enkelt efterladt stenbidergarn. Det er generelt de samme småøer der i hele perioden har haft de vigtigste koncentrationer af ynglende ederfugle. Samtidig er det de samme 6 delområder der rummer størstedelen af de aktive reder i Umiassuit Inaat - ca. 75 % i 2020. Hvis antallet af ynglende ederfugle skulle stige, så er der rigeligt med muligheder for at der kan ruge flere ederfugle på de andre øer inden for området.

Figur 10: Et af flere fiskegarn der var efterladt og skyllet op på en ø i Umiassuit Inaat.

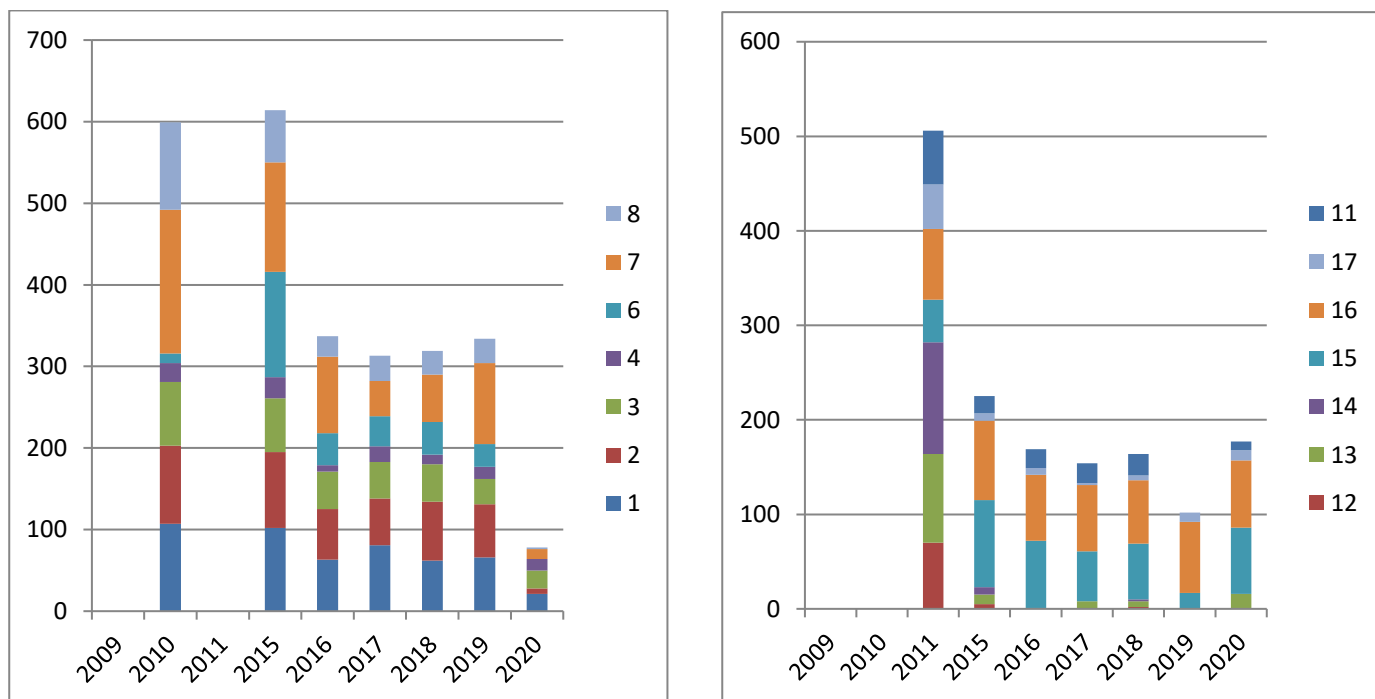
Figur 11. Antallet af ynglende ederfugle i nogle af de mest betydningsfulde delområder i Umiarsuit Inaat. Det er kun delområde 009 der blev optalt i 2009, men alle blev også optalt i 2014, og trenden er generelt negativ.

Område 64006 Satsissunnguit

Maximum 2015: 938 aktive reder. 2020: 333

Området består af 21 delkolonier. Syv af øerne er arealmæssigt betydeligt større end resten med et areal på 02,-2,5 ha. Der blev iagttaget en ræv på en af øerne, og aktive rævegrave på to andre. Der var tydelige tegn på prædation af ræv på i alt 10 øer. Det var vores indtryk at der sandsynligvis var tale om mere end én ræv, der var aktive fortrinsvis på de største øer, og et par mindre øer der ligger ganske tæt på de store. Rævens tilstedeværelse betød at æggene i stor stil var taget fra rederne. Der var mange tomme dunreder. Og der var ikke ret mange æggeskaller at se, hvilket ellers er typisk hvis der er tale om prædation fra fugle, som f.eks. ravne eller måger. Der er også mindre kolonier af måger på flere af de større øer, og her var billedet det samme. Masser af tomme reder og ingen unger. Prædationen af de mange reder betød dog ikke, at der blev fundet flere aktive reder på de mindre øer der ligger længst væk fra de større øer hvor ræven var aktiv.

Det kunne ikke afgøres, om der ud over rævens aktiviteter også havde været menneskelige forstyrrelser i form af ægindsamling. Dette er også muligt, da der tidligere er konstateret indsamling af mågeæg og ederfugleæg på de større øer. Der blev iagttaget ét efterladt stenbidergarn.

Figur 12. Det kumulerede antal af ynglende ederfugle i delområderne 1,2,3,4,6,7 og 8 på grafen til venstre. Delområderne blev alle talt op i 2010 og siden 2015, og hvor forekomsten af ræv blev konstateret. På grafen til højre det kumulerede antal af ynglende ederfugle i delområderne 11 -17, hvor der ikke blev set spor efter ræv i 2020. Delområderne blev alle talt op i 2011 og siden 2015. Antallet af ederfugle var samlet under det halve i forhold til 2011.

Figur 13: De store øer i Satsissunnguit var næsten helt fugletomme. Her blev der set en ræv og 2 aktive rævegrave.

Figur 14. Jokum ved en rævegrav på en af de mindre øer i øgruppen Satsissunnguit.

Figur 15: Ederfugle i tidevandszonen på en yngleø i Satsissunnguit.

Område 64005 Qaqortorsuannguit

Maximum 2015: 72 aktive reder. 2020: 68

Området består af 7 delkolonier. I forhold til de foregående år var der flere aktive reder, og antallet var næsten på niveau med 2015. Der er sket nogle forskydninger øerne imellem.

Der blev iagttaget et efterladt stenbidergarn.

Figur 16: Udkig mod delområde 005 i øgruppen Qaqortorsuannguit hvor der var 42 aktive reder, det største antal på lokaliteten. Der er flere mindre skær helt uden vegetation og derfor ikke egnede som redeplads for ederfuglene.

Område 63042 Ravnøerne NE

Maximum 2017: 74 aktive reder. 2020: 32.

Området består af 7 delkolonier. Tilbagegangen i antal skyldes især, at der næsten ingen aktive reder på den største af øerne der tidligere har haft hovedparten af rederne. Der blev set en ung vandrefalk, som stak af mod fastlandet, da vi kom, og der blev set flere præderede fugle, heriblandt flere tejst og en lunde. Det kan være at en vandrefalks mere permanente tilstedeværelse gennem begyndelsen af ynglesæsonen gør området meget lidt attraktivt for de ynglende fugle. Vandrefalke, og specielt hunner af vandrefalke der er 50 % større end hannerne, kan tage fugle på størrelse med ederfugle, og nogle vandrefalke kan jage fugle op til andestørrelse og endda knortegås og bramgås. Personligt har jeg observeret en jagtfalk slå en ederfugl i en ynglekoloni på Sandøen, Young Sound i Østgrønland, hvor ederfugle blev slået på jorden. Jeg har tit iagttaget at blandede flokke af andefugle og gæs kan reagere med panikopflyvninger, hvis en vandrefalk jager i et område.

Figur 17: Ederfuglene kredser om øen mens vi er i land.

Område 63043 Ravnøerne N

Maximum 2020: 192. (2015: 118)

Området består af 5 delkolonier. Det er det eneste område, hvor antallet i 2020 var størst i perioden siden 2015. Den sydligste og største ø, der var den vigtigste i 2015, havde noget færre aktive reder i 2020, men dog mere end dobbelt så mange som i 2019. De tre øer i midten havde betydeligt flere fugle end på noget tidligere tidspunkt. Da øgruppen kun ligger ca. 1 km syd for Ravneøerne E, kan det netop tyde på, at ynglefugle fra området der kan have været forstyrret af en vandrefalk fra starten af ynglesæsonen, er rykket til nabolokaliteten. Der var ingen tegn på prædation af ræv eller menneskelige forstyrrelser.

Figur 18: De to nordligste øer ved Ravneøerne N set fra dronehøjde.

Område 63200 Akilia

Maximum 2015: 75 aktive reder. 2020: 2

Området består af 3 delkolonier, hvor den nordligste ø tilbage i 2015 havde et pænt antal ynglende ederfugle. Der blev i 2020 slet ikke registreret en eneste rede med æg, og på den nordlige ø blev der set to tomme dunreder. Der blev set en ræv i delområde 2, og det er derfor også mest sandsynligt at de manglende ederfugle på den nordlige ø, delområde 1, der dog ligger ca. 800 m. nord for, også har haft besøg af ræv. Særligt den store ø der ligger lige vest for Akilia har ifølge Johannes og Jonas en ganske stor bestand af ræve, der f.eks. tiltrækkes fiskejoller der renser der fisk vest for øen.

Figur 19: Akilia bar stærkt præg af at der blev set ræv på de to største øer. I baggrunden ses den meget større ø xx, hvor der er en større bestand af ræve, der har mulighed for at enten at svømme eller gå over isen til øgruppen.

Område 63211 Qilanagaassuit

Maximum 2015: 52 aktive reder. 2020: 50

Området består af 9 delkolonier.

Antallet af reder har været noget lavere i 2018 og 19, mens det har ligget på næsten samme niveau omkring 50 par i 2015, 16 og 20. Der er ikke umiddelbart noget oplagt forklaring på hvorfor antallet af ederfugle varierer mellem årene.

Figur 20. En af flere små holme med vegetation på toppen ved Qilangassuit.

Figur 21. En typisk landgang, hvor det er en stor fordel at have en person i båden.

Område 63007 Qimmit

Maximum 2016: 347 aktive reder. 2020: 271

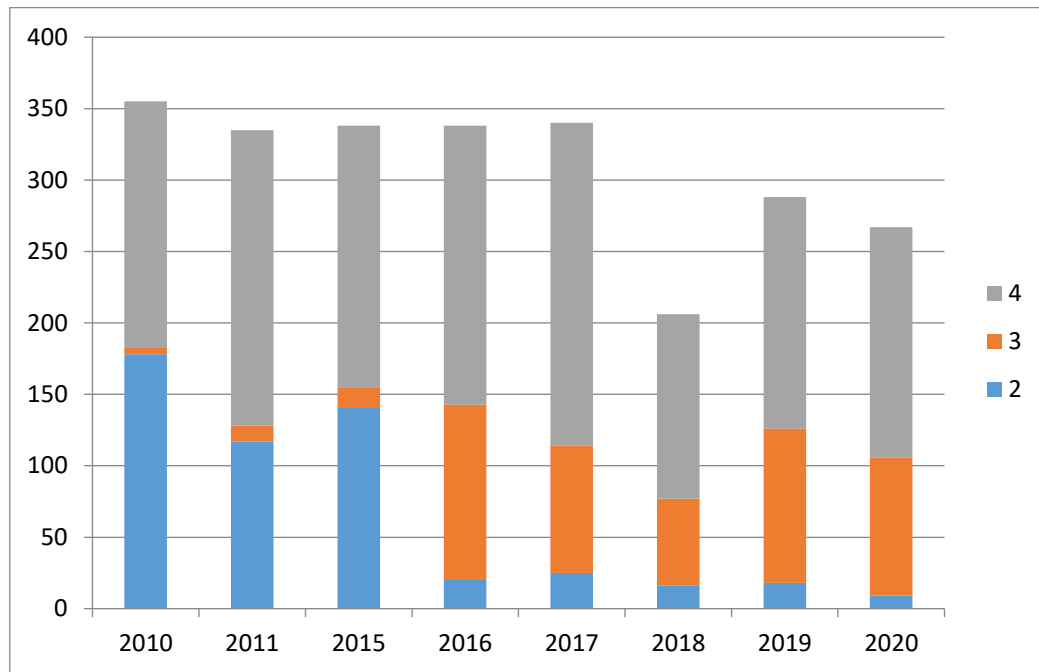
Området består af 4 delkolonier. Dog bør en ø, med nummeret 63007_005, der ligger 1,8 km syd for den sydligste i gruppen fremover optælles årligt. Den ligger mellem Qimmit og Inussuu-Passuit, men dog tættest på Qimmit. Der blev i 2010 og 11 set enkelte ederfugle på øen, men der blev ikke foretaget landgang for at sikre en god registrering. Ved landgang d. 28. juni 2020 blev der registreret 99 aktive reder, hvilket givetvis er væsentlig mere end det var tilfældet tidligere. Der har også etableret sig 6 par hvidvinget og 9 par sildemåger, foruden de to par svartbag der tidligere var registreret. Hvis man adderer forekomsten på denne ø til forekomsten på Qimmit på 370 aktive reder, tyder det på, at antallet i de to områder tilsammen formentlig har været svagt stigende siden 2015.

Der er sket en forskydning inden for området Qimmit, mellem to naboøer delområde 2 og 3. Delområde 3 har også en større koloni af hvidvinget måge og sildemåge, og den koloni så helt uforstyrret ud, med mange æg og unger i kolonien, til trods for øens beliggenhed ikke så langt fra indenskærsruten.

Figur 22: På dette foto fra Qimmit er taget med en drone fra ca. 10 m højde ses at ederfuglene ikke reagerer på dronen. Med cirkler er angivet 5 rugende ederfugle, en ederfugl ved en rede med 1 æg, to klækkede reder, en tildækket rede og to æg der ligger uden for rederne. Fotoet har en noget større opløsning end her gengivet.

Hvis man ser på tallene for delområderne 2,3 og 4, som har været talt op også i 2010 og 2011 (delområde 1 har under 10 ederfugle og har heller ikke plads til mange flere) så har antallet været ret stabilt fra 2010 til 2017, trods forskydninger inden for området, men derefter er antallet faldet (Figur 23).

Figur 23. Antallet af ynglende ederfugle i delområderne 2,3 og 4 ved optællinger siden 2010.

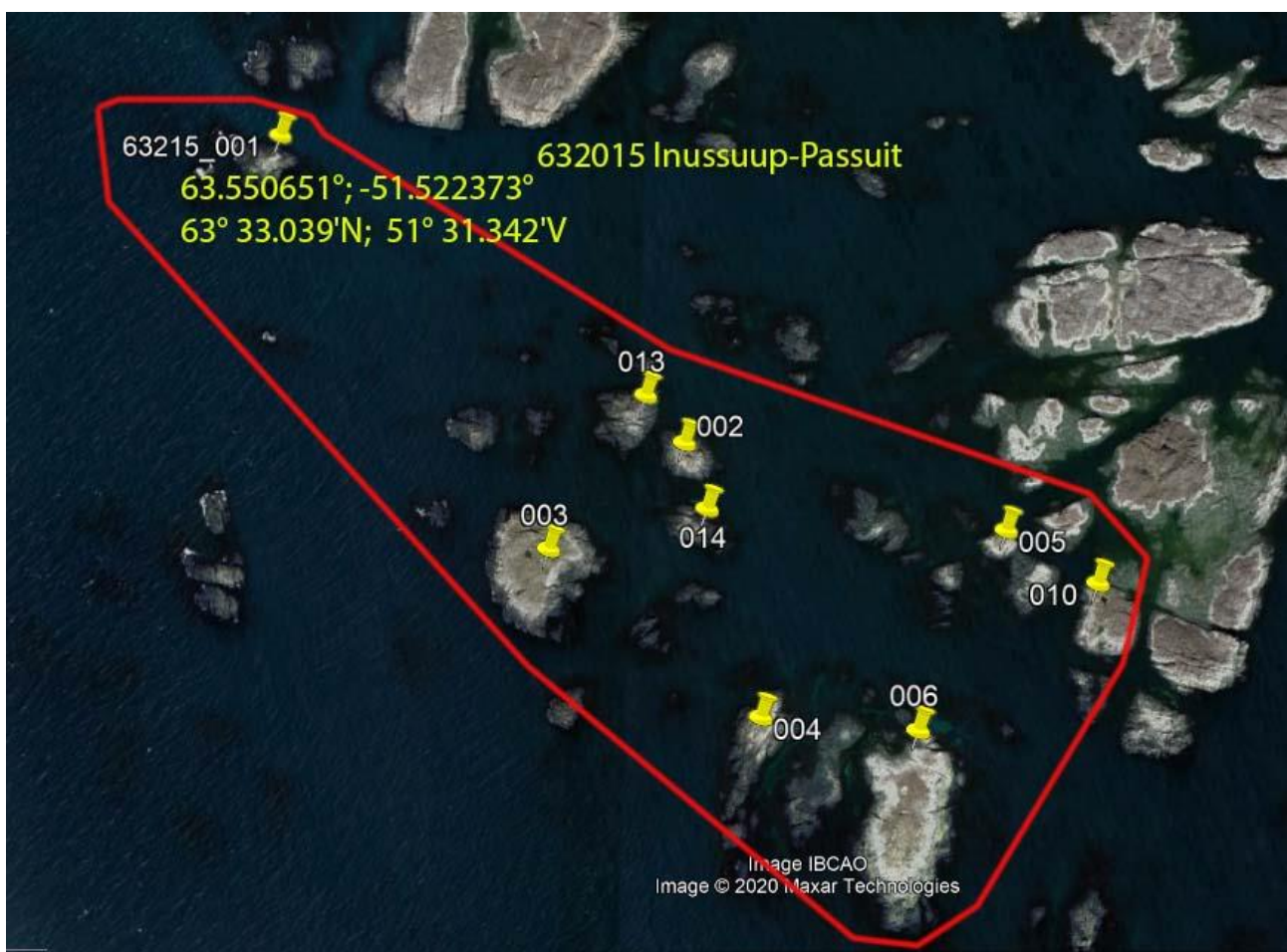
Figur 24: Rugende ederfugl

Område 63215 Inussuup-passuit

Maximum 2015: 303 aktive reder. 2020: 193

Området består af 9 delkolonier, med øer af lidt varierende størrelse. Der er en gruppe større øer, hvor der ikke yngler ederfugle på, som bør være uden for den røde cirkel. Har lavet et nyt kort der bør bruges fremover (se herunder). Den lille holm 002 er tilføjet kortet, da den ikke er blevet talt op sidste år, fordi der manglede en gul nål. Men her ynglede 41 par.

På øen delområde 003 yngler der også en del måger. Ingen af disse havde æg eller unger, hvilket tyder på at kolonien er udsat for menneskelige forstyrrelser i forbindelse med indsamling af æg. Den vigtigste ø i området er den forholdsvis store delområde 006 hvor der nu også er en mindre koloni af sildemåger på 7 par. De meget svingende antal aktive ederfuglereder på denne ø kunne tyde på at den også kan være udsat for menneskelige forstyrrelser.

Figur 25. Område 63015 Inussuup-passuit med en ny afgrænsning.

Område 64030 Cookøerne

Det lykkedes at besøge dette område på den sidste feltdag. Området indgår ikke i den generelle overvågning. Her er tidligere registreret nogle enkelte forholdsvis store kolonier. De er beliggende i det vestlige område af Cookøerne, og er svært tilgængelige pga. deres afsides beliggenhed, der er mange skær og adgangen til øerne er vanskelig, med til tider store dønninger, og de stejle og tangbeklædte. Desuden er området om foråret det meste af tiden indhyllet i tåge. Af den grund forekommer det meget lidt sandsynligt at ræve vil komme til disse øer, og skulle der komme ræv til Cookøerne, ville de holde til på de større øer, og ikke gå i land på disse øer, der i forvejen er ganske besværlige at komme i land på. Menneskelige forstyrrelser synes ligeledes at være sjældent forekommende, hvilket et stigende antal ynglende måger tyder på. De kan derfor ses som en reference til de øer der indgår i overvågningen. Et tilsvarende forhold gør sig gældende med et par øer i fjordsystemet Alanngorlia, hvor vi desværre måtte opgive at komme til pga. motorstop og dernæst blæst og tåge.

I delområde 24 på Cookøerne var der i 2010 en meget stor koloni på 341 par. Ved besøg i samme koloni i 2011 faldt besøget nok for tidligt til at alle hunner var gået i gang med æglægningen. Besøget i 2020 var perfekt timet, og vi kunne konstatere at denne koloni var mere end halveret. En anden vigtig koloni i delområde 20 var helt forsvundet. Kolonien i delområde 26 gik også tilbage. Der blev optalt 62 aktive reder på en ø, her benævnt delområde 27, hvor der i 2010 -11 ikke blev registreret ynglende fugle. Da vi besøgte området i 2020, var det så tåget, at det ikke var muligt at vurdere, om der var andre øer i nærheden der husede ynglende ederfugle. Kuldstørrelsen for de ynglende ederfugle på Cookøerne var på gennemsnittet i forhold til de andre områder i overvågningen, men der blev kun registreret en enkelt klækket rede.

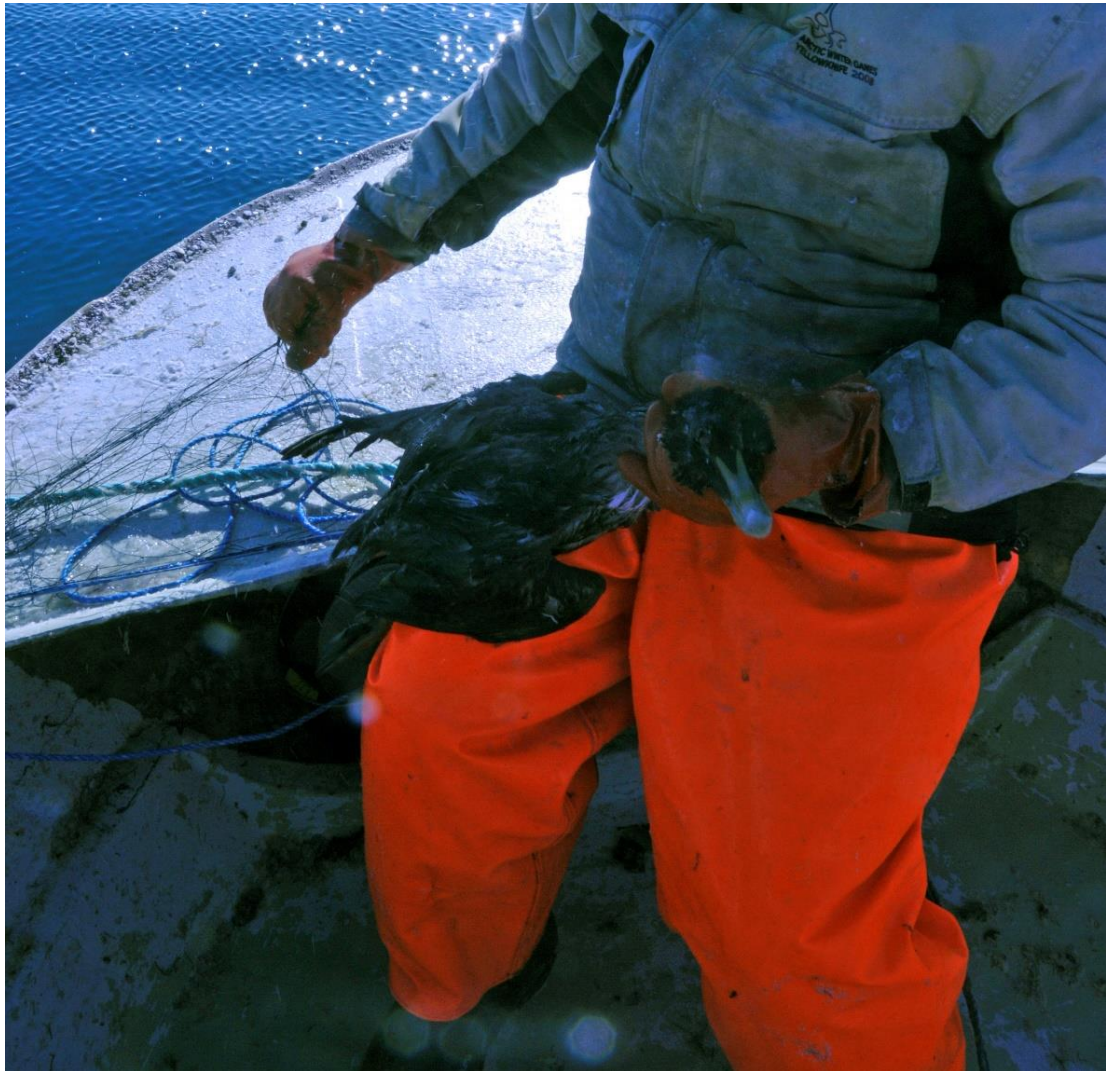
Tabel 3. Antallet af aktive reder på 4 lokaliteter i Cookøerne optalt i 2010/2011 og 2020.

Område	Del	2010	2011	2020
64030	20	153	3	1
64030	24	341	104	144
64030	26		143	109
64030	27			62
64030	sum	494	250	316

Figur 26: En af de bedste ynglelokaliteter i området ved Nuuk er denne ø der ligger meget vestligt i Cookøerne. Øen er svært tilgængelig og området er ofte indhyllet i tåge en stor del af foråret og sommeren. Der er ofte en kraftig strøm mellem øerne og uden for øgruppen er der ofte store dønninger. Området er i god sikkerhed for ræve, og der kommer meget sjældent mennesker på disse øer. Alligevel var antallet af ynglende ederfugle også gået tilbage på denne lokalitet.

Det ret bemærkelsesværdigt, at antallet af aktive reder på Cookøerne, er gået tilbage, og udviser samme negative trend som i de kolonier der følges i langtidsmonitoringen, hvor der ikke er konstateret prædation af ræv eller nævneværdige menneskelige forstyrrelser, som i delområderne Umiassuit, Qaqortorsuannguit, Qilanngasuit, og Inussuu-Passuit. Det kunne tyde på, at der er en negativ faktor der påvirker bestandsniveauet. En sådan faktor kan være øget dødelighed af de voksne fugle som følge af bifangst i ederfuglegarn

Figur 27: Bifangst i stenbidergarn kan have et betydeligt omfang, og være medvirkende til at antallet af ynglende ederfugle i Sydvestgrønland ser ud til at være faldet inden for de senere år.

Andre ynglefugle

Jeg har løbende registreret forekomsten af de øvrige arter af ynglefugle på alle de øer der indgår i den løbende overvågning. Der blev registreret i alt 12 arter af ynglende havfugle, samt yderligere to arter af gæs samt gråand og snespurv. Alle observationer af havfugle samt gæs bliver indtastet i havfugledatabasen.

De fire almindelige arter af ynglende måger ses oftest som ynglefugle på de øer hvor der ruger ederfugle. Udviklingen i antallet af f.eks. ynglende måger kan være en hjælp til at tolke udviklingen for antallet af ynglende ederfugle. Der er normalt ingen konflikt mellem de rugende måger og de rugende ederfugle, så længe øerne ikke bliver udsat for menneskelige forstyrrelser. Ederfuglene er mest følsomme overfor forstyrrelser når ungerne klækker, hvor de i højere grad risikerer at blive præderet af især svartbag og gråmåge, især hvis de bliver forstyrret. Der yngler ofte mindst et par svartbag på hovedparten af øerne. Det betyder, at forbuddet mod landgang i ederfuglekolonierne reelt ikke overholdes i mere end halvdelen af ederfuglekolonierne, hvor der ofte sker landgang med det formål at samle æg af svartbag. Enkelte øer huser mindre kolonier af sildemåger og hvidvingede måger, og til trods for at det ikke er tilladt at samle æg af disse, er det iagttaget flere gange.

Der blev registreret 91 par af svartbag fordelt på 47 delområder ud af de 90 delområder, hvor der var ynglende ederfugle. Sildemågerne yngler meget mere koncentreret. Her blev der registreret 187 par fordelt på 23 delområder. Der blev registreret 60 par hvidvinget måge på 4 lokaliteter og 6 par gråmåge i 4 delområder.

Figur 28: Svartbag yngler med et eller nogle få par på mere end halvdelen af de øer hvor der også yngler ederfugle. Indsamling af mågeæg på disse øer er en potentiel kilde til forstyrrelser af de ynglende ederfugle.

De første havterne blev først observeret d. 2. juli ved område 63015 Inussuup-passuit, hvor en flok på 20 holdt til. Selvom vi var i samme område i mange timer d. 28. juni blev der ikke set havterne her. Der blev heller ikke set havterne nogen andre steder før denne observation. Generelt synes antallet af havterne at være faldet inden for området hvor ederfuglene følges. Det kan tænkes at hænge sammen med en generel øget forekomst af ræv, som også er registreret andre steder i Vestgrønland (Egevang 2018).

Figur 29. Der yngler lunde på et mindre antal øer, hvor der også er ynglende ederfugle. Lunderne er generelt ret sky overfor mennesker, og forlader kolonierne på stor afstand inden mennesker gør landgang.

Der blev registreret en varslende snegås, blå fase, i det nordligste af tælleområderne Umiarsuit Inaat. Her er snegås ikke tidligere registreret som ynglefugl. I 2017 blev der set en snegås ca. 30 km syd for Nuuk, der tilsyneladende havde en unge, så måske er snegås under indvandring som ynglefugl i området.

Der blev registreret 14 par ynglende canadagås på de besøgte øer i området. Gæssene præger i stadig større grad øerne ved at foretage en meget effektiv afgræsning. Gæssenes tilstedeværelse på øerne synes at være helt uproblematisk i forhold til de rugende ederfugle.

Figur 30: En canadagås advarer sine nyklækkede unger om besøget på øen. Det ses hvordan gæssenes afgræsning præger vegetationen.

Figur 31: Nyklækket unge af en rødstrubet lom. Der yngler enkelte par på nogle af de øer hvor der er passende smådamme.

Konklusion og anbefalinger

Overvågningen af de ynglende ederfugle ved Nuuk har nu løbet årligt over 6 sæsoner fra 2015-2020. For flere af del-lokaliteterne foreligger der også optællinger i 2009-2011 og 2014. Udviklingen i samtlige områder på nær et, viser at antallet af aktive reder ikke som forventet er steget i forhold til 2015 og i forhold til 2009-11 og samlet set er antallet af ynglende ederfugle faldet gennem perioden 2015-2020. Med det forbehold, at vi ikke har tal for alle delområderne i overvågningen helt tilbage til 2009-2011, så tyder tallene på at der samlet er sket et reelt fald i antallet ynglende ederfugle. Antallet af aktive reder i 2018-2020 har overordnet været stabilt eller er steget lidt, dog med visse forskydninger inden for områderne. I to af områderne, hvor der var en mindre nedgang i antallet, skyldes tilbagegangen i antallet af aktive reder, at der er ræve på øerne, og i et mindre område sandsynligvis prædation eller forstyrrelser af en vandrefalk. Tidligere blev der i nogle områder set en del prædation fra ravne, hvilket dog ikke blev noteret i nævneværdig grad i 2020. Prædation af ræve og rovfugle, samt ravne, kan dog ikke forklare tilbagegangen i de øvrige områder, hvor intet tyder på tilstedeværelsen af ræv. Der blev på flere lokaliteter set stenbidergarn, der ikke var samlet ind på dette tidspunkt mindst en måned efter stenbidersæsonen. Positionerne for 4 af disse garn er blevet rapporteret til GFLK, men tilsammen blev der set 10 garn og dertil flere der var skyllet op på klipperne. I selve sæsonen for fiskeri efter stenbider, som går fra marts til midten af juni, dvs. netop i den tid hvor ederfuglene må formodes at opholde sig ved ynglepladsen, vil mange flere garn være placeret i de forholdsvis lavvandede områder omkring ynglekolonierne, som også udgør de vigtigste fourageringsområder for ederfuglene i hvert fald op til selve rugeperioden. Da jagttrykket ikke er steget i samme periode, bør det undersøges, om netop bifangst af ederfugle i stenbidergarn kan forklare, hvorfor den forventede stigning i antallet af ynglende ederfugle udebliver, og om udviklingen er den samme på de lokaliteter, der ikke er med i den løbende årlige overvågning.

Overvågningsprogrammet har været udført med en kontinuerlig og stabil indsats gennem hele perioden 2015-2020. De lokale fangere/fiskere som har deltaget i arbejdet har udført et solidt arbejde gennem de seneste sæsoner. Resultaterne af overvågningen kan med rimelighed antages at afspejle forholdene i et større område i Sydvestgrønland. Der var en forventning om at antallet af ynglende ederfugle ville stige yderligere fra det niveau der var ved en større kortlægning af ederfuglene i Sydvestgrønland i perioden 2009-11 (Rasmussen 2011). Denne overvågning viser imidlertid at dette ikke er tilfældet. Derimod peger overvågningen på, at antallet af ynglende ederfugle i området ikke er steget men måske generelt er faldet. Følgende negative faktorer i selve yngletiden kan være medvirkende årsager til den manglende vækst: Bifangst i stenbidergarn, forekomst af ræv på øerne, menneskelige forstyrrelser af ederfuglene i yngletiden pga. lovlig eller ulovlig indsamling af mågeæg og ulovlig indsamling af ederfugleæg.

Der er næppe tvivl om, at antallet af ynglende ederfugle i de områder hvor overvågningen foregår potentielt kan være mange gange større end det er tilfældet i dag, hvis man alene tager fødegrundlaget i betragtning. Inden for det undersøgte område er der store lavvandede områder og desuden et meget stort antal småøer, der vil være velegnede som yngleområder for ederfugle. Der har ikke været registreret problemer med øget dødelighed af hunner i yngleområderne f.eks. pga. fuglekolera, hvor hunnerne findes døde på reden, som det f.eks. er set i ederfuglekolonier i Danmark inden for de seneste år.

Langtidsovervågningen giver i sig selv ikke svar på i hvilken udstrækning disse forskellige faktorer påvirker antallet af ynglende ederfugle. Men en nyere analyse påpeger, at bifangst af ederfugle kan medføre en lige så stor dødelighed for bestanden som jagt, om end denne analyse indikerer at der på trods af jagt og bifangst, stadig burde være bestandsvækst (Merkel & Frederiksen 2020).

Det er den generelle opfattelse, at det går bedre for bestanden af ederfugle i Grønland som helhed, især fordi antallet af ederfugle i den nordvestlige del af Grønland er steget kraftigt siden 2001 (Merkel 2013) og at bestanden derfor bedre end tidligere tåler en større jagtlig efterstræbelse. Det medførte at jagttiden på ederfugl blev forlænget med en måned ved en revision af fuglebekendtgørelsen i 2016 (Nalakkersuisut 2016). Det er i dag lovligt at indsamle æg af svartbag og gråmåge frem til d. 1. juni, også på øer hvor der yngler andre arter, herunder ederfugle. Det er kendt, at der i almindelighed er store problemer med at skelne mellem svartbag og sildemåge, samt gråmåge og hvidvinget måge. Det er i hvert fald klart, at mågernes adfærd og manglende ynglesucces på flere øer skyldes indsamling af æg lovligt såvel som ulovligt. Desuden betyder disse gentagne forstyrrelser af mågerne, som i mange tilfælde også strækker sig ind i juni måned, at ederfuglene påvirkes negativt, så forstyrrelserne er med til at øge risikoen for prædation af ederfuglenes æg. Desuden tyder observationer af mange tomme ederfuglereder på nogle lokaliteter, at også ederfuglene udsættes for indsamling af æg. Overvågningen af ynglende ederfugle i Sydvestgrønland viser imidlertid at væksten i ynglebestanden er stagneret og måske ovenikøbet er gået tilbage siden 2015 hvilket tyder på at bestanden er væsentlig mere udsat for negativ påvirkning end hidtil antaget. Det forhold, at antallet af aktive reder på Cookøerne udviser samme negative trend som i de kolonier der følges i langtidsmonitoringen, kunne tyde på, at der er en negativ faktor der påvirker bestandsniveauet. En sådan faktor kan være øget dødelighed af de voksne fugle som følge af bifangst i ederfuglegarn

Det der måske er det springende punkt i vores forståelse af hvordan ederfuglebestanden i Sydvestgrønland udvikler sig er, om den overvågning af ederfuglene, som præsenteres i denne rapport, og som for flere koloniers vedkommende kan føres 10 år tilbage, skal tages som et udtryk for, at antallet af ynglefugle i Sydvestgrønland faktisk går tilbage. For hvis det er tilfældet, så har det betydning for hele forvaltningen af ederfuglene i Sydvestgrønland.

- Det kan anbefales, at nogle af de områder uden for de overvågede lokaliteter, hvor der er registreret ynglende ederfugle i perioden 2009-11, atter optælles for at verificere, at den manglende vækst, der er observeret i dette overvågningsprogram, også gør sig gældende i øvrige områder, og dermed i Sydvestgrønland som helhed.
- Det anbefales, at der tages initiativ til at minimere bifangst af ederfugle i stenbiderfiskeriet i Vestgrønland. Det bør undersøges, om de primære områder for fiskeri har ændret gennem det seneste årti, med henblik på at afklare om der er et større sammenfald med yngleområderne for ederfugl.
- Det anbefales at gøre en langt større og mere systematisk indsats for at fjerne stenbidergarn, som ikke tages ind efter sæsonen.
- Det anbefales helt at forbyde indsamling af mågeæg og landgang på øer, hvor der yngler ederfugle.
- Det anbefales at overveje om en målrettet fangst af ræv, f.eks. i området ved Satsissunnguit. Området er et vigtigt yngleområde ikke kun for ederfugle, men også for lunde, alk og flere mågearter. Forekomsten af ræv i området har muligvis reduceret antallet af ynglende ederfugle med omkring 75 % og påvirket ynglesuccessen blandt de ynglende måger betydeligt.
- Det anbefales, at der udarbejdes en forvaltningsplan for ederfugl i Grønland som tidligere foreslået af Grønlands Naturinstitut.

Referencer

Egevang C. 2018: Feltrapport 2018- Kitsissunnguit. Grønlands Naturinstitut. https://natur.gl/wp-content/uploads/2019/07/GE18_feltrapport.pdf

Merkel, F.S, og M. Frederiksen 2020. Preliminary impact assessment, May 2020: The impact of hunting and gillnet bycatch on the common eider winter population in Southwest Greenland.

Merkel. F.S. 2013. Biologisk rådgivning om ederfugl, oktober 2013. <https://natur.gl/wp-content/uploads/2019/05/2013-oktober-Biologisk-r%C3%A5dgivning-om-ederfugl.pdf>

Merkel. F.S. 2008. Bestandsstatus for ederfuglen i Ilulissat, Uummannaq og Upernavik Kommuner 2001-2007. Resultater fra overvågningen gennemført af lokale optællere i samarbejde med Grønlands Naturinstitut. Teknisk rapport nr. 73. 33 sider. Pinngortitaleriffik Grønlands Naturinstitut. https://natur.gl/wp-content/uploads/2019/07/73-GN_TR_73_Ederfugle-Moniteringsprogram-Statusrapport-2007.pdf

Merkel. F.S. & S.S. Nielsen 2002. Langsigtet overvågningsprogram for ederfuglen i Ilulissat, Uummannaq og Upernavik Kommuner – vejledning og baggrund. Pinngortitaleriffik Grønlands Naturinstitut. Teknisk rapport nr. 44. 33 sider. https://natur.gl/wp-content/uploads/2019/07/44-Nr.44-2002-Langsigtet_moniteringsprogram_for_edderfuglen_small.pdf

Merkel, F.R. 2011. Gillnet bycatch of seabirds in Southwest Greenland, 2003 - 2008. Technical Report No. 85, Pinngortitaleriffik, Greenland Institute of Natural Resources. https://natur.gl/wp-content/uploads/2019/07/85-GN_TR_85_Seabird-Bycatch_Merkel_2011.pdf

Nalakkersuisut 2016. Ny fuglebekendtgørelsen. https://naalakkersuisut.gl/da/Naalakkersuisut/Nyheder/2016/12/291216_fuglebekg

Rasmussen, L.M. 2015. Rapport over ederfuglemonitoring ved Nuuk, 2015. Upubliceret rapport fra Pinngortitaleriffik, Grønlands Naturinstitut.

Rasmussen, L.M. 2013. Anbefalinger til monitoring af ederfugle ved Nuuk. Upubliceret rapport fra Pinngortitaleriffik, Grønlands Naturinstitut.

Rasmussen, L.M. 2013. Ynglende havfugle i Vestgrønland 2009-2011. Teknisk rapport nr. 86. 66 sider. Pinngortitaleriffik Grønlands Naturinstitut. https://natur.gl/wp-content/uploads/2019/07/86-2013_GN_TR_LMR_3.pdf

Rasmussen, L.M. 2010. Ynglefugle ved Akia, Vestgrønland, juni 2009. Teknisk rapport nr. 82. 34 sider. Pinngortitaleriffik Grønlands Naturinstitut. https://natur.gl/wp-content/uploads/2019/07/82-GN_TR_82_Breeding_birds_Akia.pdf

Forvaltningsplan for det kystnære fiskeri efter stenbider Version 4.0 2020. https://naalakkersuisut.gl/~media/Nanoq/Files/Attached%20Files/Fiskeri_Fangst_Landbrug/DK/2020/FP%20LUM%20DK.pdf